

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Arvioinnin kehittäminen perusopetuksessa: näkökulmia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen arviointiin

2021, Apua arviointiin -koulutus

Minna Harmanen, opetusneuvos
Katri Kuukka, opetusneuvos
Pamela Granskog, undervisningsråd
Opetushallitus

Oph.fi-palvelu

Äidinkieli ja kirjallisuus perusopetuksessa ja lukiossa – materiaaleja opetuksen tueksi

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetus/aidinkieli-ja-kirjallisuus-perusopetuksessa>

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/lukiokoulutus/lukion-oppiaineet/aidinkieli-ja-kirjallisuus-lukiossa>

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/suomi-toisena-kielena-opetus>

Oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa / UKK:t

<https://www.oph.fi/fi/oppimisen-ja-osaamisen-arviointi-perusopetuksessa>

<https://www.oph.fi/fi/usein-kysyttya?themes%5BOsaamisen%20arviointi%5D=Osaamisen%20arviointi&themes%5BArviointi%20ja%20todistukset%5D=Arviointi%20ja%20todistukset§or%5BPerusopetus%5D=Perusopetus>

The screenshot shows the Oph.fi website interface. At the top, there is a navigation menu with options like 'Ajankohtaista', 'Palvelut', 'Koulutus ja tutkinnot', 'Kehittäminen ja kansainvälisyys', 'Tilastot ja julkaisut', 'Tietoa meistä', and 'Opettajille'. The main content area is titled 'Äidinkieli ja kirjallisuus' and includes a paragraph about the importance of language and literacy education. Below this, there is a section for 'Käytetyimmät sisällöt' and a grid of four articles under the heading 'Opetuksen ja oppimisen tueksi'. Each article has a small image and a brief description.

Opetussuunnitelma

ARVOPERUSTA

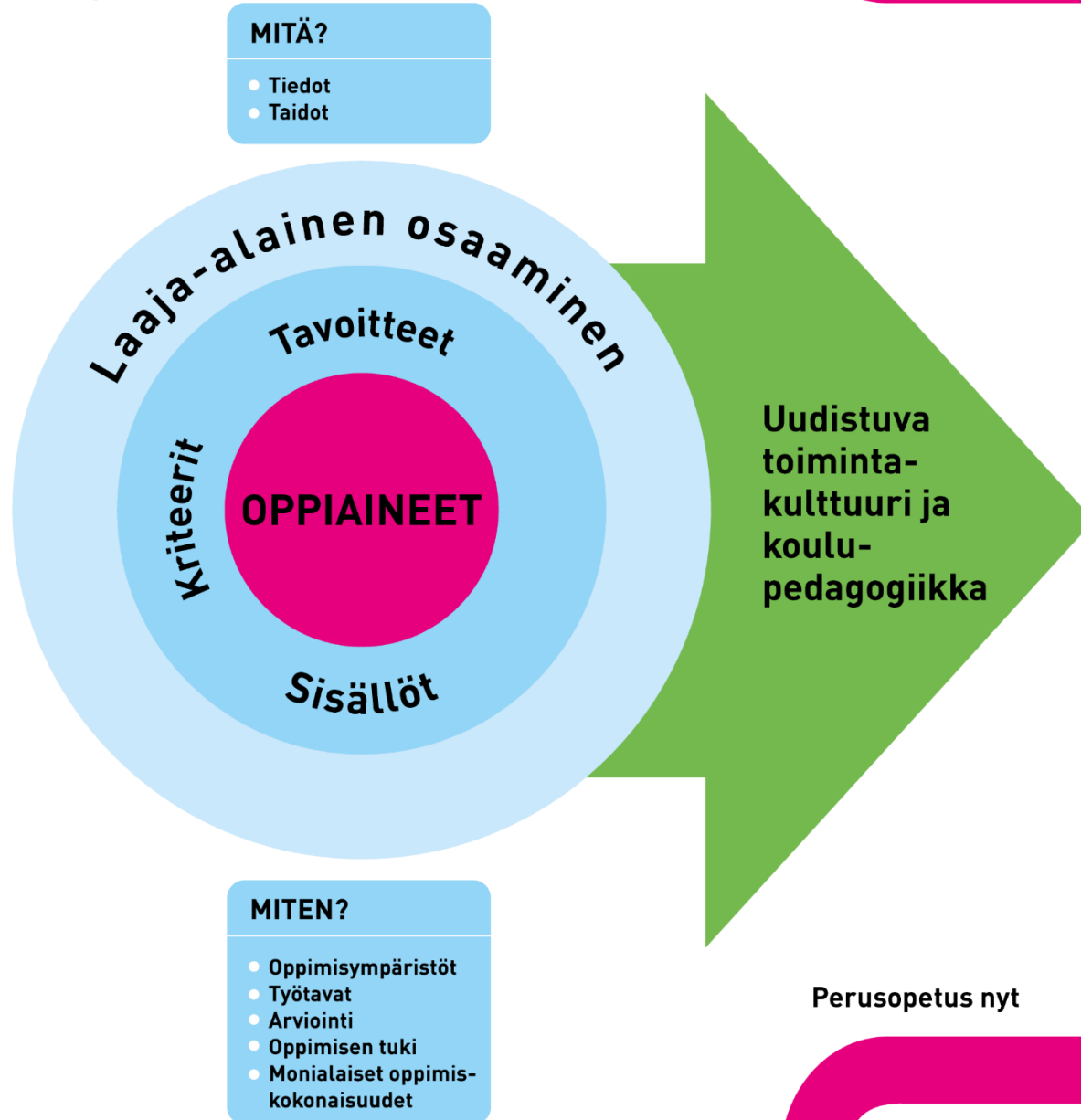
- Yksilö
- Ihmisyys
- Kulttuuri
- Tulevaisuus

OPPIMISKÄSITYS

- Aktiivisuus
- Vuorovaikutus
- Minäkuva
- Oppimaan oppiminen

TOIMINTA-KULTTUURIN LINJAUKSET

- Oppiva yhteisö
- Kielitietoisuus
- Tasa-arvo
- Kestävä elämäntapa
- Hyvinvointi

Laadukas oppimis-prosessi

Paremmat oppimis-tulokset

Perusopetus nyt

Opetussuunnitelman kehittäminen

-> Yhdenvertaisuus

Oppivelvollisuuden laajentaminen

Arvioinnin uudistaminen

Perusopetuksen oppimisen arvioinnin yhdenvertaisuutta vahvistetaan

2018 käynnistyneen arviointiuudistukseen osa-alueet

- 1. Perusopetuksen oppimisen arvioinnin yleisten periaatteiden selkiyttäminen**
(luku 6, muutosmääräys annettu 10.2.2020, otettiin käyttöön 1.8.2020 alkaen)
 - 2. Päätösarvioinnin kriteerien ja oppimisen tavoitteiden laatiminen**
(muutosmääräys annettu 31.12.2020, otetaan käyttöön 1.8.2021 alkaen)
- voimassa oleva lainsäädäntö ja Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 lähtökohtina
 - toteutettu laajassa yhteistyössä opettajien, tutkijoiden ja sidosryhmien kanssa
 - Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi): kriteerien käytettävyyсарviointi
 - vahva tietoperustaisuus (ops-seuranta, kyselyt eri vaiheissa, asiantuntijaryhmä)

Syksy
2018

Opetushallitus aloittaa päättöarvioinnin kriteerityön.

Kevät
2019

Oppiaineiden kriteerityöryhmät käynnistävät työnsä, ohjausryhmä ja asiantuntijaryhmä tukemassa.

Syksy
2019

Karvi tekee kriteerien toimivuuden arvioinnin.

Kevät
2020

Työryhmät jatkavat päättöarvioinnin kriteerityötä.

Syksy
2020

Päättöarvioinnin kriteerit ovat lausuntokierroksella ja avoimessa verkkokommentoinnissa. -> Päättöarvioinnin kriteerit viimeistellään, käsitellään OPH:n johtokunnassa ja määräysasiakirja allekirjoitetaan.

Kevät
2021

Päättöarvioinnin kriteerit lisätään paikallisiin opetussuunnitelmiin. Paikallista arviointityötä kehitetään ja tuetaan OPH:n koulutuksin.

Syksy
2021

Päättöarvioinnin kriteerit otetaan käyttöön kouluissa 1.8.2021 -> Ensimmäiset päättöarviointit annetaan uusien kriteerien pohjalta keväällä 2022.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) uudistettu luku 6 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa tuli voimaan 1.8.2020.

Keskeiset täsmennykset / Luku 6, POPS 2014

- Formatiivisen ja summatiivisen arvioinnin tehtäviä on tarkennettu.
- Oppilaan itsearvioinnin ja vertaispalautteen periaatteita on täsmennetty.
- Arviointiin liittyvän dokumentoinnin velvoitteita on selkiytetty.
- Päätösarvioinnin toteuttamisen ja päätösarvosanan muodostamisen linjauksia on selkiytetty.
- Todistusmerkintöjä on täsmennetty.
- Numeroarviointia on aikaistettu siten, että se aloitetaan kaikkien opetuksen järjestäjien kouluissa neljännellä vuosiluokalla. Huom! Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden arviointi voi edelleen olla sanallista päätösarviointia lukuun ottamatta.
- Suuri osa kansallisista linjauksista on siirretty paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi.

Kriteerityön lähtökohtia 1/2

- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2014 ei ole tehty muutoksia oppiaineiden opetuksen tavoitteisiin eikä keskeisiin sisältöalueisiin vuosiluokilla 7–9
- Päätöarvioinnin kriteerien muutosmääräys (31.12.2020) on valmisteltu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 annettuihin oppiaineosuuksiin.
- Uudistettu arviointiluku 6: ”Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa” (julkaistu 10.2.2020) on ohjannut kriteerityötä:
 - **Arvioinnin yleiset periaatteet**
 - Päätöarvosana on oppiaineen oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu **kokonaisarviointi**.
 - Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta **voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta**.

Kriteerityön lähtökohtia 2/2

- Perusopetuksessa on **kaikille oppilaille yhteiset tavoitteet**, joiden suunnassa opetus ja oppiminen toteutuu.
- Kriteeri kuvaavat tietyn arvosanan saamisen edellyttämää osaamisen tasoa. **Kriteerit eivät ole eritasoisia tavoitteita.**
- Oppiaineen opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt on vuosiluokkaistettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.
- Opetuksen tavoitteista on johdettu **oppilaan oppimisen tavoitteet, oppimisen tavoitteita ei vuosiluokkaisteta.**
- Päätösarvioinnin kriteerityössä on muokattu paikoin sekä **arvioinnin kohdetta** että **arvosanan 8 kriteeriä** eli hyvän osaamisen tason kuvausta.

Pyrkimys yksiselitteisyyteen ja yhdenvertaisuuteen

Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta

5: Oppilas osaa selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen ja nimetä joitakin fiktion keinoja.

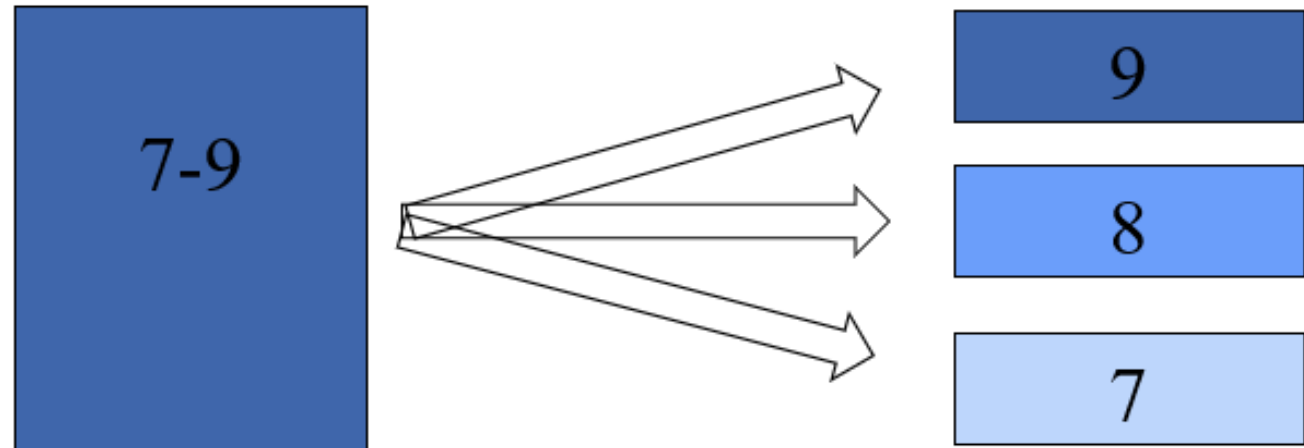
7: Oppilas osaa kuvailla fiktiivisen tekstin piirteitä ja tehdä havaintoja fiktion keinoista.

8: Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan. Oppilas osaa käyttää erittelyssä muutamia keskeisiä käsitteitä sekä tunnistaa fiktion kielen ja ilmaisutapojen erityispiirteitä ja kerronnan keinoja.

9: Oppilas osaa analysoida fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä ja pohtia fiktion monitulkintaisuutta.

Tavoitteiden ja sisältöjen vuosiluokkaistaminen paikallisessa opetussuunnitelmassa

- Tavoitteet ja keskeiset sisällöt kasvavat vuosiluokalta toiselle JA/TAI eri tavoitteet ja keskeiset sisällöt painottuvat eri vuosiluokilla.
- **Oppiaineen luonteen mukainen ratkaisu, jossa on tilaa yhteiselle suunnittelulle oppilaiden kanssa!**

Päätösarviointivaiheessa tavoitteiden vuosiluokkaistamisen tarkastelu tärkeä (ja näkyy 7. ja 8. lukuvuosiarvioinnissa): mille vuosiluokalle tavoitteet on sijoitettu / miten kumuloituvia tavoitteet ovat?

Esimerkki tavoitteen vuosiluokkaistamisesta (T2)

Tavoite 2 (7–9)

Arvioinnin kohde: ryhmäviestinnän taidot

- 7. lk. - 8. lk. - 9. lk.

T2 kannustaa oppilasta **monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan** ja **kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään** sekä **kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan**

Sisältöjen painotuksia, esim.

- 7. lk., Ongelmanratkaisukeskustelu, neuvottelu, opiskelun ryhmätilanteet
- 8. lk. Mielen ilmaiseminen ja argumentointi (puheenvuoro, väittely, kokous)
- 9. lk. Koulun ja koulun ulkopuoliset ryhmäviestintätilanteet sekä tilanteeseen sopiva kieli ym.

Taitojen oppimisen jatkumot ja kumuloituvuus – tavoitteiden ja tavoitealueiden päällekkäisyys!

Summatiivinen arviointi

- Tehdään suhteessa opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin tavoitteisiin.
- Tehdään vähintään jokaisen lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä.
- *Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan kuitenkin myös lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.*

Muistettava arvioinnin periaatteet:

- Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan.
- Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla.
- Arvioida voidaan vain sitä, mitä on opetettu.

Arvosanan ei pidä tulla oppilaalle yllätyksenä!

Päätösarviointi on summatiivista arviointia!

Yhdenvertaista

Perustuu tavoitteisiin
ja kriteereihin

Avoimuus, yhteistyö,
osallisuus

Oppilaan
ikäkausi ja
edellytykset

Suunnitelmallista,
johdonmukaista

Monipuolista

Summatiivinen arviointi

- palvelee arvosanojen ja sanallisen arvioinnin antamista
- usein toteavaa
- suuntautuu menneisyyteen, nykyhetkeen
- arvioinnin tekee opettaja tai opettajat yhdessä (Luku 6)
- summatiiviseen arviointiin vaikuttavien näyttöjen arvioinnin dokumentointi (Luku 6)

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärä ja (päättö)arviointi

MILLAISTA ON YHDEKSÄSLUOKKALAISTEN KIELELLINEN OSAAMINEN?

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimistulokset
perusopetuksen päättövaiheessa 2019

Karvin arvioinnin (2020) suositukset

Oppilaalla on oikeus tietää, millaista osaamista kulloinkin arvioidaan ja miten osaamistaan voi osoittaa. - - Oppilasarviointia on syytä tehdä kaikkiaan yhä näkyvämmäksi sekä oppilaille että huoltajille tarkennetuin kriteerein. Tehkää kouluissa ja oman oppiaineen sisällä yhteistyötä ja varmistakaa, että päättöarviointi perustuu yhtäläiseen kriteerien tulkintaan. Onnistumisen ja edistymisen huomaaminen jatkuvasti sekä opettajan ja vertaisten tuki innostavat oppilasta edistämään osaamistaan.

<https://karvi.fi/esi-ja-perusopetus/oppimistulosten-arvioinnit/aidinkielen-ja-kirjallisuuden-oppimistulosten-arviointi-perusopetuksen-paattovaiheessa/>

KIRJOITAN, SIIS AJATTELEN

Näkökulmia kirjoittamisen opetukseen

Merja Kauppinen
& Jan Hellgren

**Yhdeksäsluokkalaisten
itsearviointitaidot
kirjoittamisessa**

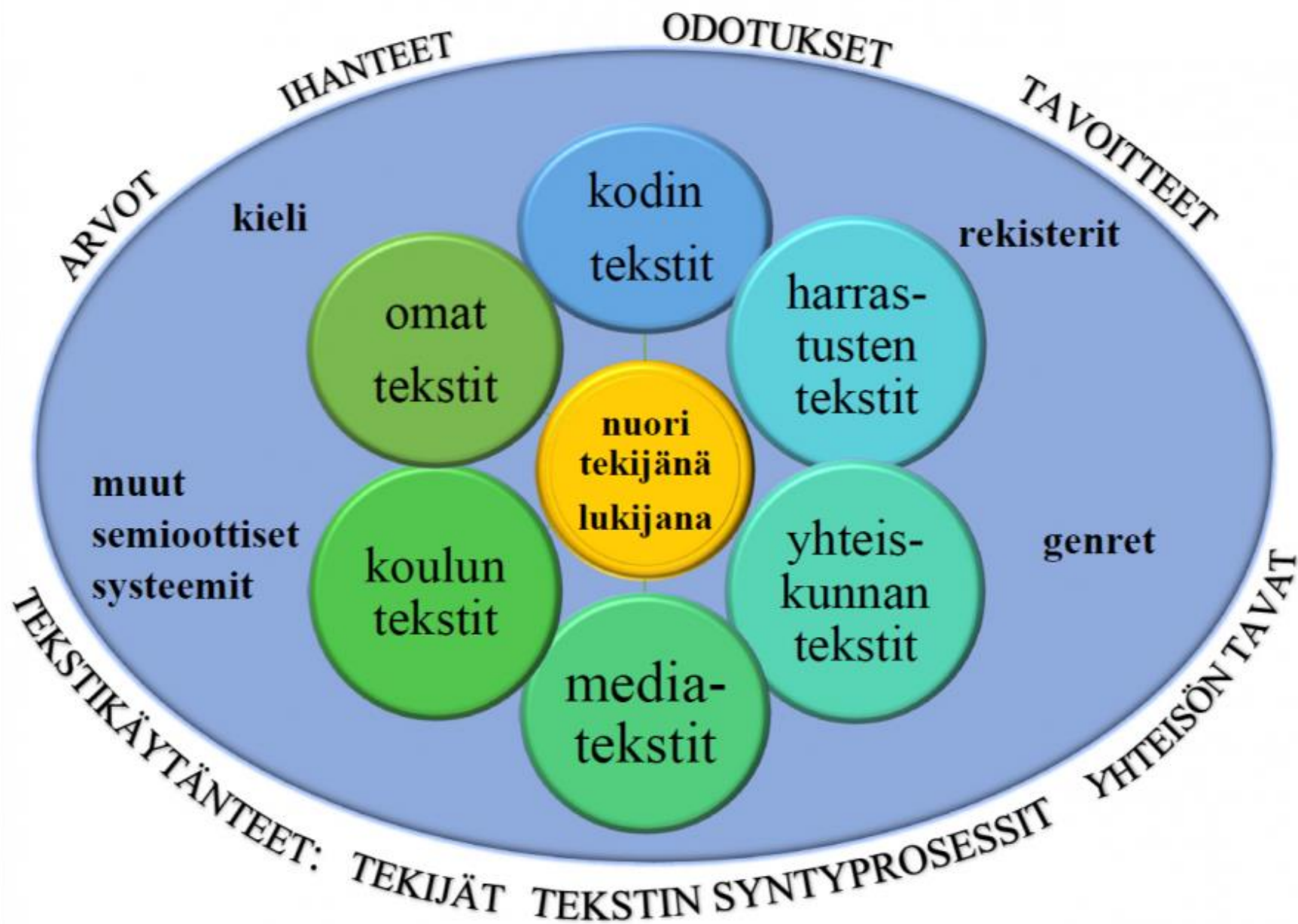
Kirjoittajana kehittymisen kannalta on tärkeää tutustua omiin kirjoitusstrategioihin tehtävien yhteydessä sekä tunnistaa ja nimetä niitä. Tällainen teksteihin kiinnittyvä ajatustyö on vaativaa ja kaipaa ohjausta. Oppilaat kannattaakin aina silloin tällöin ohjata selostamaan ja arvioimaan omia tekstin laatimisen vaiheita, kulkuja ja onnistuneisuutta. Reflektoinnit antavat opettajalle paljon tietoa oppilaista kirjoittajina. Ne paljastavat oppilaiden ajatuksia ja kokemuksia tekstien laatimisesta sekä selventävät ja auttavat ymmärtämään heidän mentaalisia tilojaan ja intentioitaan. Reflektoinneista on näin ollen apua kirjoittamisen opetuksen suunnittelussa ja menetelmien kehittämisessä. (s. 57)

<https://karvi.fi/publication/kirjoitan-siis-ajattelen-nakokulmia-kirjoittamisen-opetukseen/>

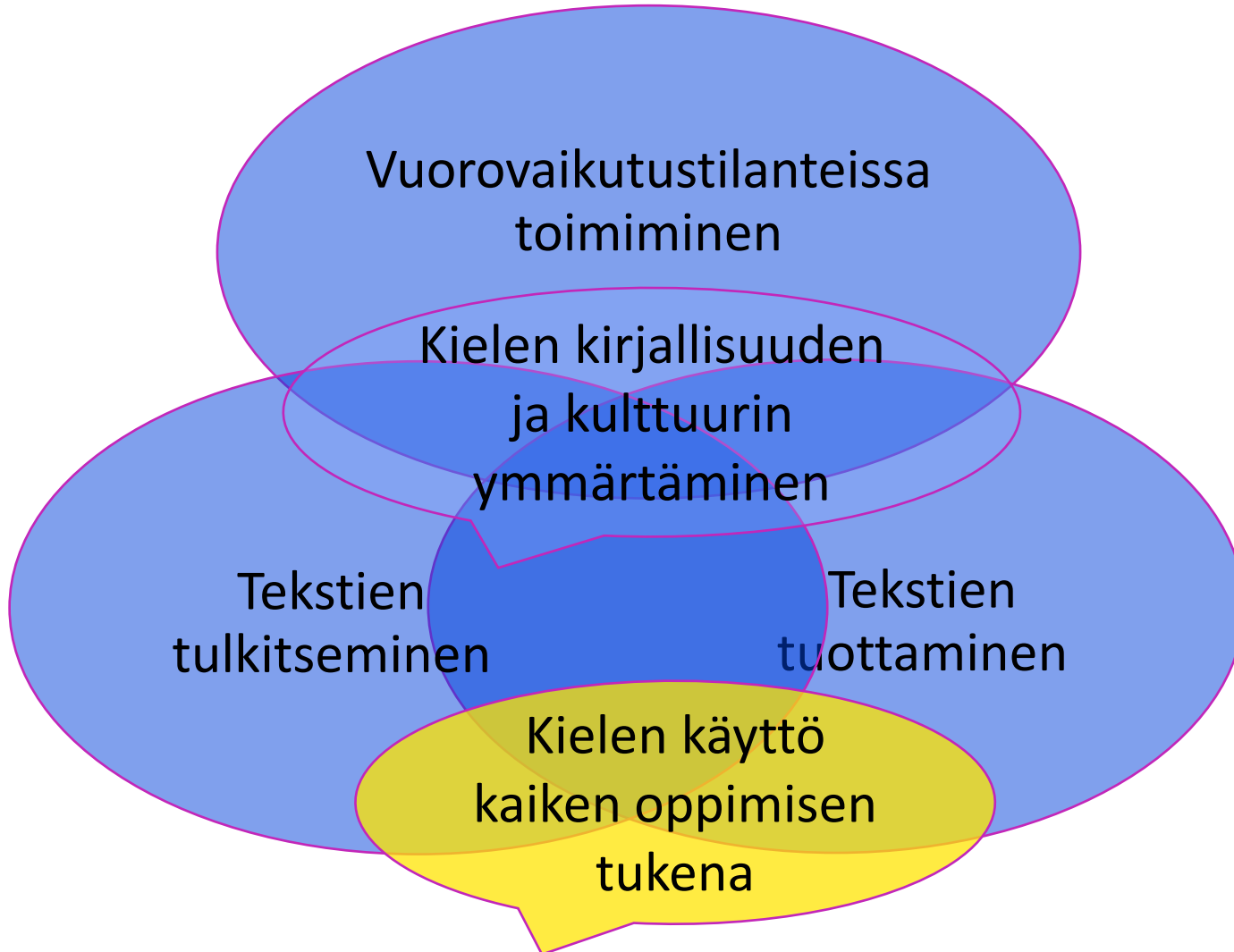
Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine

Opiskelijan tekstimaailma opetuksen lähtökohtana

Kuva: Minna-Riitta Luukka

Äidinkieli ja kirjallisuus: tavoitealueiden yhteys

Tavoitealueet - > osaamisen monipuolinen arviointi

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen (T1-T4)

Tekstien tulkitseminen (T5-T9)

Tekstien tuottaminen (T10-T14)

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen (T15-T17)

S2-oppimäärässä lisäksi: Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Kielitieto ja kirjallisuuden tuntemus sekä oppimisen reflektoinnin taidot tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja vuorovaikutusosaamisen yhteydessä

Arviointi äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineessa vuosiluokilla 7–9

- Arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia **ja opetuksen suunnittelua**.
- Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa **paikallisesti vuosiluokkaistettuihin** tavoitteisiin.
- Kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Oppilailla tulee olla **mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti**.
- Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päätöarvioinnissa erityisesti huomioon otettavaa

- Päätöarviointi tehdään vuosiluokkien 7–9 aikana osoitetun osaamisen perusteella suhteessa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteisiin käyttäen **oppimäärittäin kuvattuja päätöarvioinnin kriteereitä**.
- Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi **kompensoida** hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden arvosanaan.
- Päätöarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu **kokonaisarviointi**.
- Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin. -> **Kumulatiivisuus!**

Suomen kieli ja kirjallisuus: arvioinnin kohteet

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Toiminta vuorovaikutustilanteissa
- Ryhmäviestinnän taidot
- Esiintymisen taidot
- Vuorovaikutustaitojen kehittäminen

Tekstien tulkitseminen

- Tekstin ymmärtäminen ja omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistaminen
- Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito
- Asia- ja mediatekstien erittely ja tulkinta
- Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys
- Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta

Tekstien tuottaminen

- Monimuotoisten tekstien tuottaminen ja tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen
- Tekstilajien hallinta
- Tekstin tuottamisen prosessien hallinta
- Ymmärrettävän tekstin tuottaminen ja kirjoitetun kielen konventioiden hallinta
- Tiedon esittäminen, hallinta sekä eettinen viestintä

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Kielitietoisuuden kehittyminen
- Kirjallisuuden tuntemus ja lukuharrastus
- Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

Opetuksen tavoitteet

Opettajalle

Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja oppii valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.

Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilaalle

Tekstilajien hallinta

Arvioinnin kohde

Opettajalle ja oppilaalle

5: Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia ja konkreettisia kertovia ja kuvaavia tekstejä itselleen tutuista aiheista.

7: Oppilas osaa tuottaa ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää mallien avulla niille tyypillisiä keinoja.

8: Oppilas osaa tuottaa pohtivia ja erilaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä keinoja.

9: Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti erilaisia tekstejä ja käyttää monipuolisesti niille tyypillisiä keinoja.

Osaamisen kuvaukset (kriteerit) arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Oppilaan osaaminen

Esimerkki: Opetuksen tavoitteesta kriteereihin

Eritasoisten osaamisten kuvausten jatkumoiden logiikka ja aukottomuus

- Yksinkertaisesta kompleksiseen, T3
- Konkreettisesta abstraktiseen
- Tutusta uuteen, vieraaseen
- Yksittäisestä laajaan, useaan, T5
- Kumulatiiviset jatkumot, T16
- Kognitiivisesti ”matalasta” vaativaan (nimeämisestä soveltamiseen ja uuden luomiseen)
- ”Ohjatusta” toiminnasta itsenäiseen, T11

Esimerkki T16: Kirjallisuuden tuntemus ja lukuharrastus

- 5: - - Oppilas on lukenut muutamia kokonaisia kaunokirjallisia tekstejä, esimerkiksi novelleja.
- 7: - - Oppilas on lukenut osan lukuvuosittain sovitusta teoksista.
- 8: - - Oppilas on lukenut lukuvuosittain sovitut teokset.
- 9: - - Oppilas tuntee monipuolisesti kirjallisuutta.

Palautetta suomen kielen ja kirjallisuuden kriteereistä eri vaiheissa

- Lausunnoissa ja verkkokyselyssä oli pääosin kiinnitetty huomiota samoihin seikkoihin, kuten käsitteiden monitulkintaisuuteen, arvosanojen kuvausten erottelevuuteen ja vaatimustasoon.
- Palautteessa myös toivottiin lisättävän joitakin opetuksen tavoitteissa mainittuja seikkoja kriteerikuvauksiin, esim. draaman osaamista (T3) tai kulttuuriin liittyvää osaamista (T17) ja), ja ”ohjatusti”-ilmausta arvosanan 5 kuvauksiin.
- Osa palautteista koski kuvausten kumuloituvuutta, joka ilmaistaan johdantotekstissä: ”Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.”

Vaikeasti arvioitavaksi mainittiin oli mm. seuraavat seikat:

- T5: tekstin ymmärtämisen strategiat
- T6: tekstien valinnan jatkumo (tekstimaailman monipuolistaminen)
- Esim. T5: omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisen jatkumo

-> Kommentit koskivat siis erityisesti työskentelyn arviointiin tai opetussuunnitelman uusiin painotuksiin liittyviin taitoihin

T5 – Opetuksen tavoitteesta osaamisen kuvaukseen

<p>T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien lukemisessa, ymmärtämisessä, tulkinnessa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita</p>	<p>S2</p>	<p>Oppimisen tavoite</p> <p>Oppilas oppii tekstien lukemisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja ja oppii arvioimaan lukemisensa kehittämistarpeita.</p>	<p>Arvioinnin kohde</p> <p>Tekstin ymmärtäminen ja omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistaminen</p>	<p>Arvosana 5</p> <p>Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstin ymmärtämisen strategiaa. Oppilas osaa nimetä jonkin lukemiseen liittyvän vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.</p>	<p>Arvosana 7</p> <p>Oppilas osaa käyttää muutamia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa kuvata itseään lukijana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita.</p>	<p>Arvosana 8</p> <p>Oppilas osaa valita tekstilajiin sopivia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa eritellä lukutaitoaan ja kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.</p>	<p>Arvosana 9</p> <p>Oppilas osaa käyttää lukutilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa arvioida lukutaitojaan ja pohtia, miten voi niitä kehittää.</p>
--	-----------	---	--	--	---	--	---

POPS2016-tukimateriaali: Tekstin ymmärtämisen strategiat

Lukustrategioilla tarkoitetaan toimintamalleja ja tekniikoita, jotka **auttavat lukijaa ymmärtämään, muistamaan ja käsittelemään tekstiä**. Lukustrategioita harjoitellaan **ennen lukemista** (tavoitteiden asettaminen lukemiselle, tekstin silmäily, aikaisempien tietojen aktivointi), **lukemisen aikana** (tekstin pääajatusten tunnistaminen, ennustaminen, ymmärtämisen seuraaminen, johtopäätösten tekeminen) ja **lukemisen jälkeen** (tiivistelmän tekeminen, johtopäätösten tekeminen, ymmärtämisen arvioiminen). Lukustrategioiden avulla lukija tietoisesti suunnittelee, seuraa, säätelee ja arvioi omaa ymmärtämistä.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/suomen-kieli-ja-kirjallisuus-oppimaaran-kasitteita>

T3: Esiintymisen taidot – jatkumo

<p>T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan kokonaisilmänsun taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas monipuolistaa kokonaisilmänsun taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa .</p>	<p>Esiintymisen taidot</p>	<p>5 Oppilas osaa pitää lyhyen puheesityksen konkreettista, itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.</p>	<p>7 Oppilas osaa pitää valmistellun yksinkertaisen puheesityksen Oppilas osaa ilmaista itseään selkeästi.</p>	<p>8 Oppilas osaa pitää valmistellun puheesityksen ja kohdentaa sen kuulijoilleen. Oppilas osaa ilmaista itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.</p>	<p>9 Oppilas osaa pitää valmistellun puheesityksen vaativastakin aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään monipuolisesti ja mukauttaa ilmaisuaan kuulijoiden ja tavoitteen mukaan.</p>
--	-----------	---	----------------------------	---	--	--	---

Andersonin ja Krathwolin (Bloomin) taksonomia

Taksonomia **käytössä vain soveltuvin osin äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineessa**

- MUISTAA (tietää, toistaa, luetteloii, nimeää)
- YMMÄRTÄÄ (selittää, tulkitsee, vertaa, kuvaa)
- SOVELTAA (kokeilee, yhdistää, rakentaa)
- ANALYSOIDA (luokittelee, järjestää, erittelee)
- ARVIOIDA (arvioi, punnitsee, kritisoi)
- LUODA (kehittää, tuottaa, uudistaa)

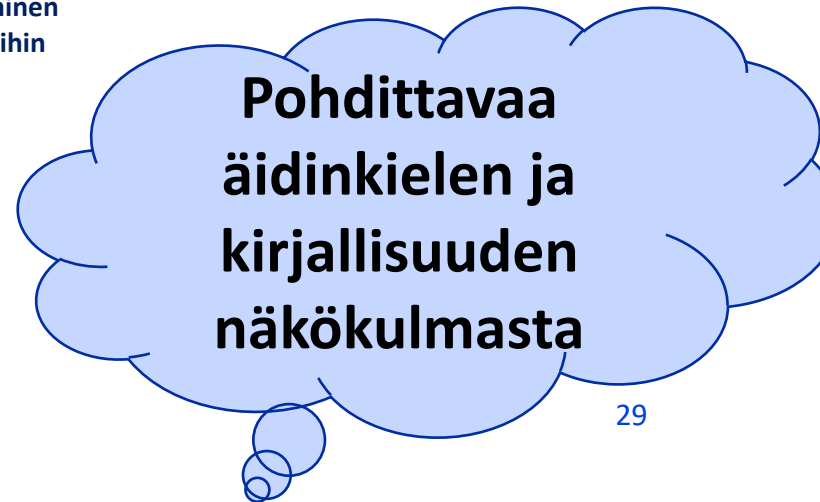
T4: Vuorovaikutustaitojen kehittäminen

- Arvosana 5: Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.
- Arvosana 7: Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
- Arvosana 8: Oppilas osaa eritellä viestintätaitojaan, kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
- Arvosana 9: Oppilas osaa arvioida viestintätaitojaan ja vahvuuksiaan ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.

Kognitiiviset prosessit, Krathwohl (2001)

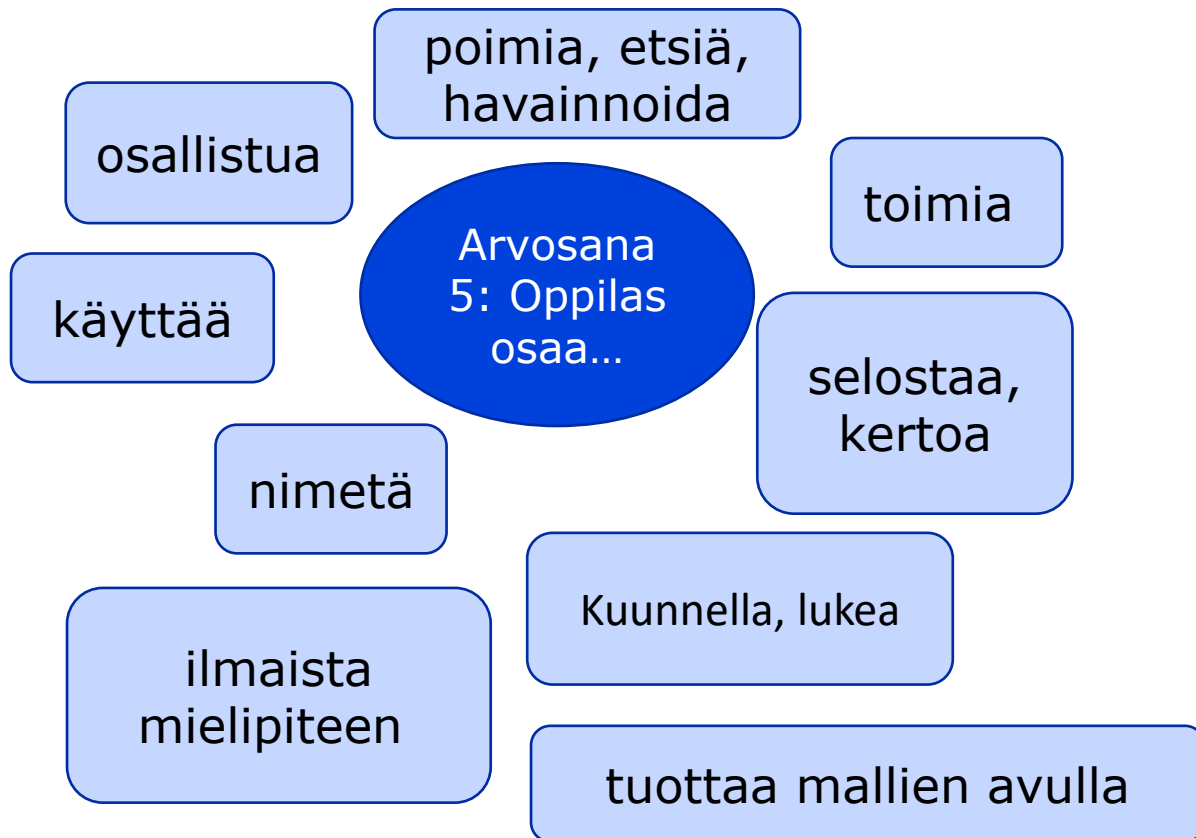
Fakta- ja käsitetieto
Menettelytapatieto
Metakognitiivinen tieto

Andersonin ja Krathwohlin taksonomia, esim.

	Muistaa	Ymmärtää	Soveltaa	Analysoida	Arvioida	Luoda
Faktatieto	T13: syventämään ymmärrystä kirjoittamisesta viestintänä sekä vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista					T12-T13
Käsitetieto						
Menetelmä-tieto	T12 vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja - -tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa / T13: edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista -- vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa					
Metakognitiivinen tieto	T12: vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana					

Esimerkkejä suomen kielen ja kirjallisuuden kriteereissä käytetyistä verbeistä

Laaja-alainen osaaminen ja työskentely

- **Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista ei arvioida oppiaineista erillisinä.** Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineen tavoitteiden ja kriteerien mukaisesti, tulevat myös laaja-alaisen osaamisen tavoitealueet arvioiduksi.
- Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. **Työskentelyä ei siis arvioida oppiaineista erillisenä.** Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteerien mukaisesti, tulee myös työskentely arvioiduksi.
- Äidinkielessä ja kirjallisuudessa työskentelylle ei ole annettu erillisiä opetuksen tavoitteita perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 perusteissa vaan työskentelyä arvioidaan osana kriteerejä.
- Perusteissa: Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2, 3–6 ja 7-9

Suomen kieli ja kirjallisuus: työskentelyn taidot osana tavoitteita

Työskentelytaidoilla tarkoitetaan perusopetuksen aikana kehittyvää (Luku 6)

- taitoa työskennellä itsenäisesti ja yhdessä (T1, T2, T3, T6, T10, T11, T12, T13, T16)
- taitoa suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään (T4, T5, T10, T12)
- taitoa toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen (T1, T2, T14)
- taitoa toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa (T1, T2).

T12, 7: Oppilas osaa suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä.

T12, 9: Oppilas osaa muokata monipuolisesti ja itsenäisesti tekstin ilmaisuja ja rakenteita.

Esimerkki: työskentely ja jatkumot!

T6: Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukuaito

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	S 2	Oppilas oppii valitsemaan, käyttämään, tulkitsemaan ja arvioimaan monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä.	Teksti- maailman moni- puolistu- minen ja moni- lukutaito	5 Oppilas osaa lukea yksinkertaisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä eri muodoissaan.	7 Oppilas osaa valita, käyttää ja lukea erilaisia tekstejä mutta pitäytyy enimmäkseen itselleen tutuissa tekstilajeissa.	8 Oppilas osaa valita, käyttää ja tulkita eri tekstilajeja edustavia tekstejä.	9 Oppilas osaa valita, käyttää, tulkita ja arvioida myös itselleen uudenlaisia tekstejä.
--	--------	---	---	---	--	--	--

Oppimisen tuki on oppilaan oikeus

- Ensisijaisena tavoitteena on tukea oppilaan opiskelua siten, että yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet on mahdollista saavuttaa kaikissa oppiaineissa
- Eri oppiaineissa ilmeneviä vaikeuksia voidaan ennaltaehkäistä ja oppimista tukea erilaisilla eriyttämisen keinoilla ja perusopetuslaissa säädetyillä tukimuodoilla (esimerkiksi tukiopetus ja osa-aikainen erityisopetus)
- Tehostettu tuki: oppimissuunnitelma // Erityinen tuki: HOJKS
- Jos tehostettua tukea saavalle tai erityisen tuen oppilaalle määritellään opiskelun erityiset painoalueet jossakin oppiaineessa, hän voi keskittyä opiskelussa tämän oppiaineen keskeisiin sisältöihin
- Tällöin oppilas opiskelee oppiainetta vielä yleisten tavoitteiden mukaisesti ja hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleiseen oppimäärään -
> sisältöalueiden kompensatioperiaate

Erityisen tuen oppilaan oppimäärän yksilöllistäminen

Mikäli edes oppiaineen keskeisiin sisältöihin liittyvien tavoitteiden saavuttaminen hyväksytysti ei **tuesta huolimatta** ole erityisen tuen oppilaalle mahdollista, **oppiaineen oppimäärä voidaan yksilöllistää**

- Seuraavat seikat eivät sellaisenaan voi olla syynä oppimäärän yksilöllistämiseen
 - kieli- ja kulttuuritausta
 - poissaolot
 - motivaation puute
 - puutteellinen opiskelutekniikka
 - käyttäytymisen haasteet

Erityistä tukea saavan oppilaan päättöarviointi

- **Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti**
 - > suoriutumista arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä
- **Oppimäärän yksilöllistäminen tehdään vasta silloin**
 - > kun oppilas ei annetusta tuesta huolimatta näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa
- **Jos oppilas opiskelee oppiaineen yksilöllistetyn oppimäärän mukaan**
 - > suoriutumista arvioidaan HOJKSissa määriteltyjen yksilöllisten tavoitteiden mukaan
 - > arviointi ei tällöin perustu päättöarvioinnin kriteereihin
- **Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskeluissa oppiaineissa voidaan käyttää numeroarvioinnin sijaista sanallista arviota myös päättöarvioinnissa.**

Plagiointia vs. mentoritekstien käyttöä

T12: Tekstien tuottamisen prosessien hallinta

T14: Tiedon esittäminen, hallinta sekä eettinen viestintä

- Arvosana 5:
- T12: Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla.
- T14: Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan.
- Arvosana 8: Oppilas merkitsee lähteet asianmukaisella tavalla.

Omaäänisen kirjoittamisen opettamisen tukimateriaali – sovellettavissa myös perusopetukseen

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/omaaaninen-kirjoittaminen>

Olipa kerran kirjoittaja -video:

<https://www.youtube.com/watch?v=ceKj8F8mYko>

**Suomi toisena kielenä ja
kirjallisuus -oppimäärä ja
(päättö)arviointi**

Huomioitavaa maahanmuuttotaustaisten oppilaiden arvioinnissa

- sanallista arviota voidaan edelleen käyttää **päätöarviointia lukuun ottamatta** myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli
- oppilaan lukuvuositodistuksessa voi siten olla sekä sanallisia arvioita että numeroarviointia
- arvioinnin *monipuolisuus* painottuu arvioitaessa oppilasta, jonka äidinkieli on muu kuin koulun opetuskieli
- *Arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaidon taso koulun opetuskielessä sekä arvioinnin kohteena olevan oppiaineen tiedonalan kielessä.* (6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet)

Mitä tämä tarkoittaa? Sitä, että

- tulee miettiä, mikä osuus kielellä on osaamisen osoittamisessa
- on huolehdittava siitä, että on opetettu se, mitä arvioidaan

Arviointi on monipuolista

- *eri menetelmin kerätyt näytöt*
- *tarkoituksenmukaiset menetelmät arvioinnin tehtävien ja oppiaineen tavoitteiden kannalta*
- *mahdollisuuksia osoittaa oppimista ja osaamista eri tavoin ja tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin*
- *vain yhden arviointimenetelmän avulla ei voida arvioida kaikkia oppiaineille asetettuja tavoitteita*

- monipuolisuuden periaate tähdentyy arvioitaessa oppilasta, jonka äidinkieli on muu kuin koulun opetuskieli
- **myös työskentelyn** arvioinnin painoarvo huomioitava, kun kielellisiä resursseja ei vielä ole paljon
- oppilaan kielellisten resurssien huomioiminen – ja hyödyntäminen

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset

- *oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä*
- *esteetön osaamisen osoittaminen*
- *maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaidon taso koulun opetuskielessä sekä arvioinnin kohteena olevan oppiaineen tiedonalan kielessä*

Kielitaidon taso koulun opetuskielessä?

- Tiedäthän, mikä on oppilaasi
 - koulussa oloaika Suomessa
 - koulunkäyntitausta muutoin
 - kiel(t)enopiskelutausta
 - äidinkieli/äidinkielet
- arviointiyhteistyö S2-opettajan ja muiden opettajien kanssa – myös oman ÄI:n opettajan!

Kielitaidon taso tiedonalan kielessä?

MÄÄRITELLÄÄN
SEURAAVAKSI NÄITÄ
SOLUBIOLOGIAN
KESKEISIÄ
KÄSITTEITÄ...

- Oletan opettanut oppilaallesi

- *yleistä* tiedonalan kieltä: vaativat kielen rakenteet teksteissä (esim. lauseenvastikkeet), tietyt tekstilajit oppiaineissa (esim. esseevastaus, selostus), tietyt verbit, kuten esim. arvioida, tarkastella, muodostaa, koostua...
- *erityistä* tiedonalan (=oppiaineesi) kieltä: arkikielestä poikkeavat sanojen merkitykset, erilaistunut sanasto, tekstilajit ja niiden kielen rakenne (esim. käsitelmääritys on tärkeää biologiassa, kokeen selostaminen kemiassa jne.)

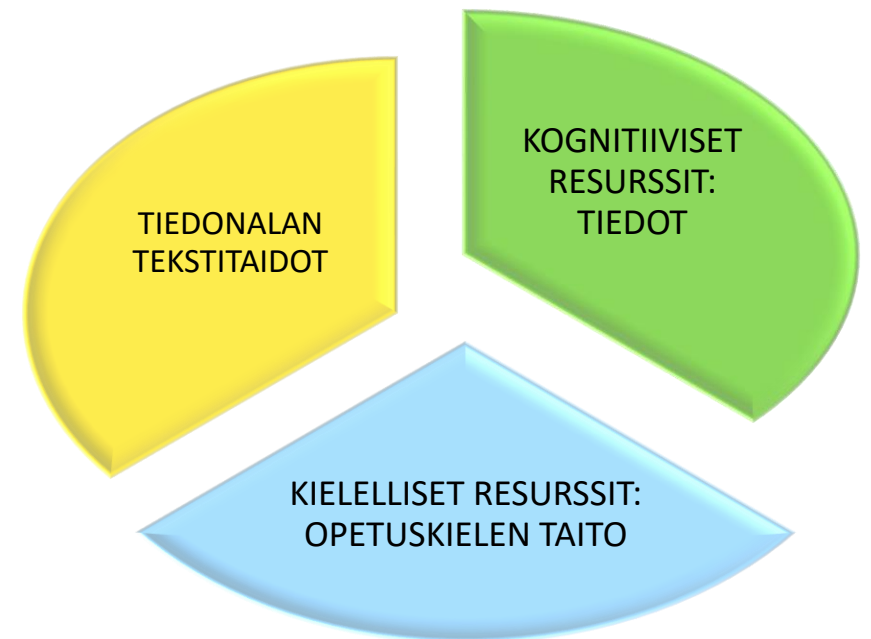

TÄRKEIMPIÄ SOLUELIMIÄ
OVAT MITOKONDRIOT, JOTKA VAPAUTTAVAT
SOLUHENGITYKSESSÄ SOKERISSA OLEVAA
ENERGIAA SOLUN ERI TARPEISIIN.

Osaamisen osoittamisen resurssit

(Heritage 2015*; Kuukka, I. 2019, 2020)

- *opetuskielen taito*
 - perustana opiskelijan oma äidinkieli ja muut aiemmin opitut kielet
 - virketaju, välimerkkien käyttö, kappalejaon ymmärtäminen, perussanasto jne.
- *tiedonalan tekstitaidot*
 - sanavarasto, taito käyttää tiedonalan käsitteitä, taito käyttää tarkoituksenmukaista tekstilajia ja tuottaa koherenttia tekstiä
- *tiedot*
 - opittujen tietojen keskinäiset suhteet ja merkitykset

Onko pakko, jos ei taho? 😊 - S2-opetukseen osallistuminen

- *Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta.*
- HUOM! Oppimäärä voidaan vaihtaa suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään, kun oppilas on saavuttanut edellytykset sen opiskeluun > arviointi yhteistyössä oppilaan kaikkien opettajien kanssa, huoltajan suostumus – myös takaisin voidaan vaihtaa, mutta ei mieluusti enää perusopetuksen päättövaiheessa

Inklusiivisesti äikän ryhmässä

- huomio opetuksen ymmärrettävyyteen ja kielitietoisuuteen
- huomio toisen kielen kehityksen vaiheeseen sekä oppilaan tarpeisiin ja tavoitteisiin
- eriyttäminen
 - laajuus, syvyys, etenemisnopeus
 - sisällöt, materiaalit ja menetelmät (esim. äidinkielen kirjoihin S2-harjoituskirjat)

Monipuolista arviointia yhdessä

- kielitietoinen aineenopetus – ainetietoinen S2-opetus
 - reaaliaineiden oppimistehtäviä, oppimispäiväkirjoja ja portfolioita voidaan tehdä myös S2-opetuksessa
 - kokeiden rakenteiden harjoittelu S2 -opetuksessa, sovitettut versiot, joissa käsitteitä on avattu
- yhdessä sovitut tekstitaidon tavoitteet luokka-asteittain, yhteinen havainnointi
- käsitekartat, käsitteiden määrittelytehtävät kaikissa reaaliaineissa
- keskustelu, suullinen arviointi
- tiedon järjestämistehtävät, sanastoon ja nimeämiseen perustuvat arviointitehtävät

Kriittiset kriteerit – verraton vuorovaikutus (S2)

Opetuksen tavoite	Oppilaan oppimisen tavoite	Arvioinnin kohde	5	7	8	9
T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	Oppilas syventää muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja.	Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää selkeästi havainnollistettuja puhuttuja arkikielisiä tekstejä.	Oppilas ymmärtää puhuttuja arkikielisiä tekstejä ja selvittää niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa.	Oppilas ymmärtää pääkohdat opetuspuheesta ja tuttuja aiheita käsittelevistä median puhutuista teksteistä.	Oppilas erottaa olennaiset asiat opetuspuheesta ja median puhutuista teksteistä sekä arvioi kuulemaansa. Oppilas pystyy vastaanottamaan tietoa muodollisissa puhetilanteissa.

Kriittiset kriteerit – tekstien tulkitseminen (S2)

Opetuksen tavoite	Oppilaan oppimisen tavoite	Arvioinnin kohde	5	7	8	9
T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella	Oppilas hyödyntää tekstilajitietoutta puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnassa, laajentaa sana- ja käsitevarantoaan, käyttää tehokkaasti lukemisen ja ymmärtämisen strategioita ja päättelee tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella.	Tekstilajitaidot puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnassa	Oppilas ymmärtää, miksi tekstit eroavat toisistaan. Oppilas tunnistaa joitakin piirteitä tavallisimmista tekstilajeista. Oppilas ymmärtää tekstin sisältöä puutteellisesti.	Oppilas tunnistaa tavallisimpia tekstilajeja. Oppilas ymmärtää tuttuja aihepiirejä käsitteleviä tekstejä ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas selvittää avainsanat ymmärtääkseen tekstin pääajatuksen. Oppilas hyödyntää tekstejä sana- ja käsitevarantonsa laajentamisessa.	Oppilas tunnistaa eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä. Oppilas laajentaa aktiivisesti sana- ja käsitevarantoaan lukemalla erilaisia tekstejä. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia strategioita tekstien tulkinnassa.	Oppilas erittelee eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas kehittää sana- ja käsitevarantoaan siten, että se riittää itsenäiseen tekstien tulkintaan ja arviointiin.

Kriittiset kriteerit – tekstien tuottaminen (S2)

Opetuksen tavoite	Oppilaan oppimisen tavoite	Arvioinnin kohde	5	7	8	9
T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä. Oppilas käyttää kertovia, kuvaavia ja kanta-aottavia tekstejä omien tekstien malleina ja lähteinä.	Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa	Oppilas tuottaa rakenteeltaan, kieleltään ja sisällöltään yksinkertaisia ja konkreettisia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas suunnittelee ja tuottaa tekstejä eri aihepiireistä mallien avulla itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas ottaa vastaan palautetta teksteistään. Oppilas tuottaa tekstilajiltaan tunnistettavia tekstejä, mutta tekstilajipiirteiden hyödyntäminen on rajallista.	Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisesti .	Oppilas tuottaa itsenäisesti tekstejä, joissa eri tekstilajien piirteitä käytetään monipuolisesti . Oppilas käyttää myös muita tekstejä omien tekstien lähteinä.

Kriittiset kriteerit – kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

(S2)

Opetuksen tavoite	Oppilaan oppimisen tavoite	Arvioinnin kohde	5	7	8	9
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	Oppilaan kielitaito kehittyy arkikielestä kohti tiedonalojen kieltä.	Abstraktin kielen rakentuminen	Oppilas käsittelee eri tiedonalojen aiheita arkikielellä.	Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti melko vaativaa kieltä vahvan kontekstin tuen avulla.	Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti vaativaa kieltä, mutta tarvitsee kontekstin tukea.	Oppilas tuntee abstraktin kielen keinoja ja käyttää niitä tekstien tulkinnassa.

Esimerkkejä joidenkin oppiaineiden kriteereistä

- KE (9) T4: Oppilas **perustelee** esimerkkien avulla, miten kemialla käytetään kestävästi tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas **osaa selittää** kestävästi tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä syy-seuraussuhteita ja osaa **perustella** erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävästi käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
- MA (7) T7: Oppilas soveltaa matematiikkaa **muotoillen ongelmia matematiikan kielelle** annettuja esimerkkejä noudattaen.
- ET (8) T3: Oppilas **osaa nimetä** keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Oppilas **osaa kertoa**, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.

Arvioinnin uudistaminen jatkuu

- Opetushallitus järjestää opetushenkilöstön täydennyskoulutusta verkossa oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia koskevasta luvusta 6 ja eri oppiaineiden kriteereiden käytöstä:
 - <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/apua-arviointiin-opetushallituksen-arviointikoulutukset-kevaalla-2021>
- kriteerien käyttöönoton tueksi valmistellaan tukimateriaalia Opetushallituksen verkkosivuille
- aikuisten perusopetuksen arviointikriteerit valmiit, koulutusta tulossa
- päättöarvioinnin kriteerit käyttöön kouluissa 1.8.2021, päättöarvosanat keväällä 2022
- 6. luokan päätteeksi tehtävien arviointikriteerien valmistelu alkaa syksyllä 2021

Valinnaisten aineiden arviointi

- **Valinnaiset aineita voivat olla**
 - oppiaineisiin liittyviä syventäviä valinnaisia aineita
 - soveltavia valinnaisia aineita (kuten draama)
- **Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään 2 vuosiviikkotunnin (vvt) oppimäärän vuosiluokilla 4-9, arvioidaan numeerisesti.**
- **Oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti**
 - Sanallisesti arvioitavista valinnaisista aineista merkitään todistukseen vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä **”hyväksytty”**.
 - Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen oppiaineen **syventäviksi opinnoiksi**, sen **suoritus voi korottaa** ko. oppiaineen arvosanaa.
 - Korottamismahdollisuus tulee kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan, jotta periaatteet ja menettelyt ovat yhdenmukaisia.

PERUSOPETUKSEN PÄÄTTÖTODISTUS

Opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
Oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
Todistuksen antamispäivä

Oppilaan opinto-ohjelma

Laajuus

Arvio

Äidinkieli ja kirjallisuus

Suomen kieli ja kirjallisuus

x vvt

9 kiitettävä

Toinen kotimainen kieli

Ruotsi (B1- oppimäärä)

x vvt

8 hyvä

Vieras kieli

Englanti (A1-oppimäärä)

x vvt

10 erinomainen

Ranska (A2-oppimäärä)

x vvt

8 hyvä

Matematiikka

x vvt

9 kiitettävä

Maantieto

x vvt

5 välttävä

Biologia

x vvt

6 kohtalainen*

Fysiikka

x vvt

6 kohtalainen

Kemia

x vvt

7 tyydyttävä

Terveystieto

x vvt

9 kiitettävä

Uskonto/elämäkatsomustieto

x vvt

8 hyvä

Historia

x vvt

7 tyydyttävä

Yhteiskuntaoppi

x vvt

8 hyvä

Musiikki

x vvt

10 erinomainen

Bändisoittaminen

1 vvt

hyväksytyt

Kuvataide

x vvt

9 kiitettävä

Kuvataiteen syventävä valinnainen

2 vvt

8 hyvä

Käsityö

x vvt

7 tyydyttävä

Liikunta

x vvt

10 erinomainen

Kotitalous

x vvt

9 kiitettävä

Oppiaineeseen liittyviä syventäviä
valinnaisia aineita

Soveltavat valinnaiset aineet

Tieto- ja viestintäteknologia

1 vvt

hyväksytyt

Kestävä kehitys

1 vvt

hyväksytyt

Draama

1 vvt

osallistunut

Kesken jäänyt
valinnainen aine

Oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista.

Lisätietoja:

Oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Oppilas on opiskellut A-ruotsia kielikylpykielenä kaksikielisessä opetuksessa/Oppilas on opiskellut A-englantia kohdekielenä kaksikielisessä opetuksessa.

Koulun opetuskieli

Arviointiasteikko: 5 välttävä, 6 kohtalainen, 7 tyydyttävä, 8 hyvä, 9 kiitettävä, 10 erinomainen

Todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehityksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehityksessä.

Rehtorin allekirjoitus

Taide- ja taitoaineiden vähimmäisvuosiviikkotunnit ja taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit: yhteensä 21 vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 7-9.

Todistusmallit

<https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/liite-1-perusopetuksen-todistusmallit.pdf>

PERUSOPETUKSEN PÄÄTTÖTODISTUS

Opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
Oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
Todistuksen antamispäivä

Oppilaan opinto-ohjelma	Laajuus	Arvio
Äidinkieli ja kirjallisuus		
Suomen kieli ja kirjallisuus	x vvt	9 kiitettävä
Kuvataide	x vvt	9 kiitettävä
Kuvataiteen syventävä valinnainen	2 vvt	8 hyvä
Käsityö	x vvt	7 tyydyttävä
Liikunta	x vvt	10 erinomainen
Kotitalous	x vvt	9 kiitettävä
Soveltavat valinnaiset aineet		
Tieto- ja viestintäteknologia	1 vvt	hyväksytty
Kestävä kehitys	1 vvt	hyväksytty
Draama	1 vvt	osallistunut

Päätöarvosanan korottaminen

Oppiaineen oppimäärän hyväksytyä päätöarvosanaa ei voi korottaa, paitsi seuraavissa tapauksissa:

- yhteiseen oppiaineeseen liittyvässä sanallisesti arvioitavassa valinnaisessa aineessa (1 vvt) osoitetulla osaamisella. Tämä korottamisen periaate tulee kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan.
- lisäopetuksessa tai erityisessä tutkinnossa päättötodistuksen saamisen jälkeen.
- Jos kyseessä on oppiaineen oppimäärän **hylätty suoritus**, jolloin päätöarviointia ei voida suorittaa eikä päättötodistusta voida antaa, tulee oppilaalle varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta korottaa saamansa hylätty arvosana.

Vastauksia kysymyksiin

- OPHsta ei ole tulossa mallikokeita, mutta tukimateriaalia sisältöjä avaamaan
- Dokumentoinnista: ”Opettajan tulee dokumentoida arvioinnit niistä näytöistä, jotka vaikuttavat oppilaan summatiiviseen arviointiin”
 - Itse näytöjä ei tarvitse säilyttää (esim. tekstejä tai kokeita)
 - Arvioinnin voidaan tallentaa esim. Wilmaan, opettajan päiväkirjaan... koulussa sovitulla tavalla (*OPH ei määrittele tapaa*)
- Koulua vaihtavien oppilaiden päättöarviointi (vähintään tietoa siirtyy: erotodistus + tuntijako sekä mahdolliset painotukset, *käytännössä myös tarkemmin avattuna mitä oppilas on opiskellut ja näyttöjen arviointi*)

Poissaolot ja arviointi

- Jos oppilas ei sairauden vuoksi voi osallistua kouluopetukseen, hänen opetuksensa voidaan järjestää antamalla hänelle ohjausta, oppimateriaalia ja oppimista tukevaa arviointipalautetta kotiin (tai muuhun paikkaan). Yhteistyö huoltajan kanssa on tällaisessa tilanteessa erityisen tärkeää.
- Osaamisen selville saamiseksi oppilaille tulee järjestää erilaisia näyttötilanteita, jotka on suunniteltava ja järjestettävä monipuolisesti siten, että hän pystyy mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa.

Estynyt osallistumasta opetukseen

- Joskus sairaus voi tilapäisesti estää tai vaikeuttaa oppilaan osallistumista opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen ainoastaan yksittäisessä oppiaineessa, esimerkiksi liikunnassa tai kotitaloudessa.
- Tällöin myös oppiaineen arvioinnissa voidaan menetellä toisin ja antaa sanallinen arvio tai arvosanan perustuen niihin näyttöihin, joita oppilas on kyennyt antamaan
- Tarvittaessa oppilas voidaan vapauttaa jonkin oppiaineen opiskelusta tietyksi ajaksi. Tällöin myös oppiaineen arvioinnissa voidaan menetellä toisin ja jättää esimerkiksi todistusarvosana antamatta. Asiasta tehdään hallintopäätös.
- Sairaus saattaa kokonaan estää oppilaan opiskelun kotona tai esimerkiksi sairaalakoulussa, jolloin oppilaalle ei kerry opintosuorituksia. Myös erilaisten näyttöjen antaminen voi tuolloin olla mahdotonta tai vaikeaa. On esimerkiksi tapauksia, joissa oppilas on ollut sairaana suuren osan syyslukukaudesta.
- Tällöin voidaan pitää kohtuuttomana arvioida oppilasta lukukauden päätteeksi samalla tavoin kuin muita oppilaita. Tällöin myös oppiaineen arvioinnissa voidaan menetellä toisin ja jättää esimerkiksi todistusarvosana antamatta. Asiasta tehdään hallintopäätös.
- Ensisijaisena menettelynä niin lyhytkestoisemmassa kuin pidemmässäkin sairaudessa on aina erilaisin järjestelyin turvata oppilaan mahdollisuus osallistua opetukseen.

Julkaisuja arvioinnista

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi)

- Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden toimeenpanon arviointihanke
- <https://ops-arviointi.karvi.fi/raportit-ja-materiaalit/>
- Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden toimivuuden arviointi (2020)
- <https://karvi.fi/publication/perusopetuksen-paattoarvioinnin-kriteereiden-toimivuuden-arviointi/>
- ”Että tietää missä on menossa” – Oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa (2019)
- <https://karvi.fi/publication/etta-tietaa-missa-on-menossa-oppimisen-ja-osaamisen-arviointi-perusopetuksessa-ja-lukiokoulutuksessa/>

S2-opetuksen ja arvioinnin tueksi

- Kieli koulun ytimessä – näkökulmia kielikasvatukseen. Opetushallitus 2016. *Ovaska & Rapatti: Monipuolinen arviointi yhdistää kieliaineita*
- Shore & Rapatti 2014: Tekstilajitaidot: Lukemisen ja kirjoittamisen opetus koulussa *Tekstilajikokonaisuudesta yksityiskohtiin – miten arvioida oppilaiden tekstejä?*
- Vaarala – Reiman – Jalkanen – Nissilä 2016: Tilanne päällä! : Näkökulmia S2-opetukseen. Opetushallitus.
- S2-oppijan arviointiopas TULOSSA!

Opetuksen toteuttamista tukevia julkaisuja

- Monilukutaitoa oppimassa. Opetushallitus 2019. <https://verkkokauppa.oph.fi>
- Kaikkien koulu(ksi) – kielitietoisuus koulun kehittämisen kulmakivenä. ÄOL:n vuosikirja 2020. Sis. Artikkelin *Kielitietoisesti koulussa – perusopetus ja lukiokoulutus kielitietoisessä käänneessä* (kirj. Minna Harmanen ja Katri Kuukka)
- Carita Kiili & Leena Laurinen (2018) Monilukutaidon mestariksi. Opettaja nettilukemisen ohjaajana. Niilo Mäki Instituutin julkaisuja. Kummi 18 -sarja.
- Multilitteracitet. Upptäck och utveckla din kompetens. Utbildningsstryrelsen. http://www.oph.fi/download/189081_Multilitteracitet.pdf

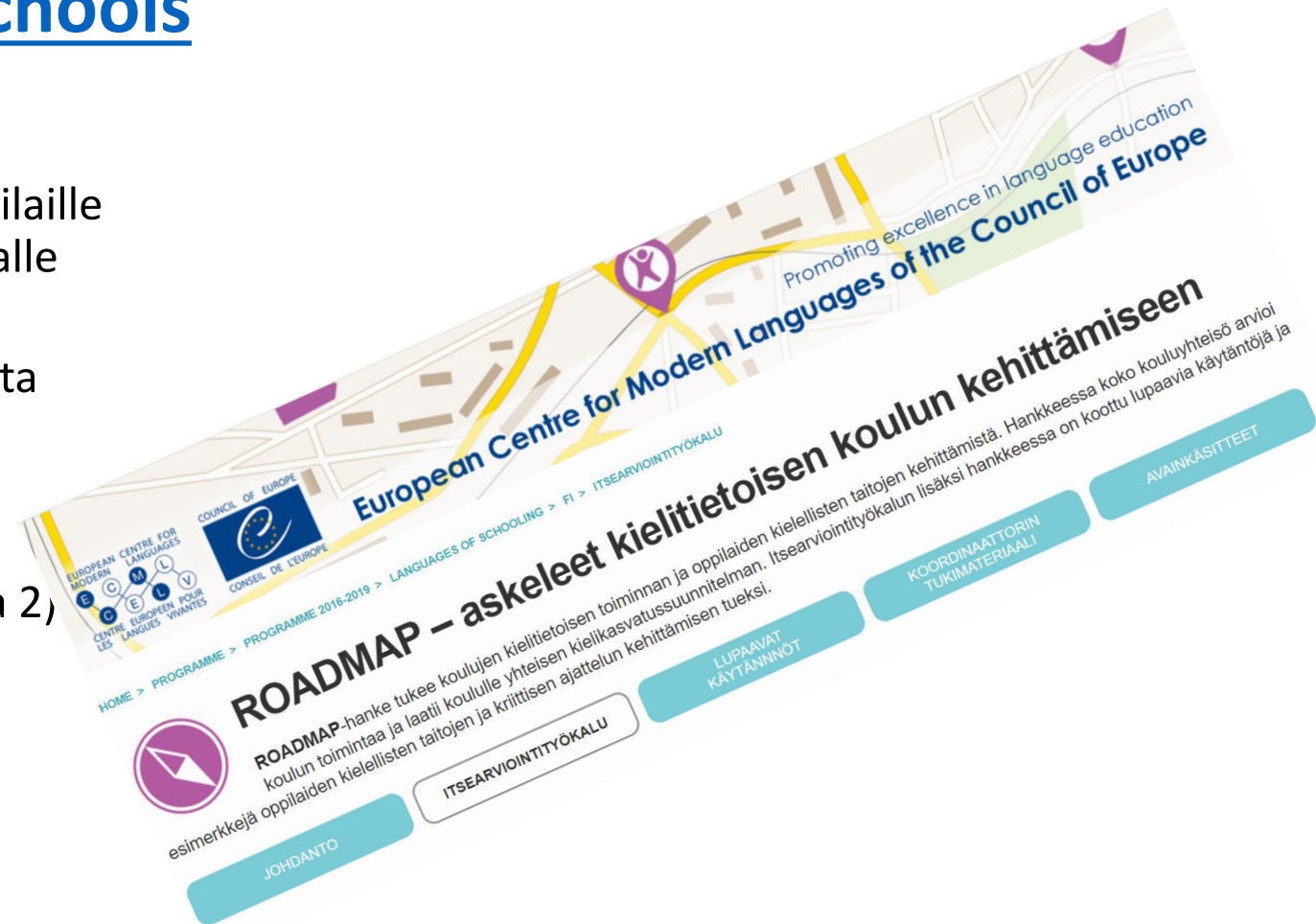

15/09/2020 | Opetushallitus

ROADMAP - ECML-hankkeen itsearviointityökalu

www.ecml.at/roadmapforschools

- väitteet rehtorille (31), opettajille (32), oppilaille (25), huoltajille (18) ja muulle henkilökunnalle (13); osin samoja, osin eriytyviä
- arviointi liikennevaloskaalalla, esim. punaista näyttävät tai ristiriitaiset väittämät kehittämiskohteita
- tukea 1) lupaavista käytänteistä ECML:n projekteista ja eri maiden hankkeista jne. ja 2) koordinaattorin työkalupakista työkalun käyttöön ja tulosten hyödyntämiseen

Ajankohtaiset ohjelmat

Uudet lukutaidot –kehittämishjelma

<https://uudetlukutaidot.fi/>

Uudet lukutaidot -kehittämishjelman tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten **medialukutaitoja (KAVI)**, **tieto- ja viestintäteknologisia (tvt) taitoja (OPH)** sekä **ohjelmoinnin osaamista** varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa. Uudet lukutaidot -kehittämishjelma on osa opetus- ja kulttuuriministeriön laajempaa Oikeus oppia -kehittämishjelmaa (2020–2022).

Lukuliike www.lukuliike.fi / Valtionavustukset nuorten ja aikuisten lukutaitoa kehittäviin hankkeisiin ja kuntien yhteistyöverkoston luomiseksi

UUDET
LUKUTAIDOT

LU
KU
LI
KE

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitos!

Minna Harmanen, minna.harmanen@oph.fi
Katri Kuukka, katri.kuukka@oph.fi

